Sa. 31. F. 35.
KAIS. KÖN. HOF- BIBLIOTHEK
24.223-A
Nep-

Digitized by Google

24223-A

Digitized by Google

Digitized by Google

Cerkveni obredi.

Za ljudske šole

sostavil

Simon Zupan,

katehet.

Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva.

V Ljubljani, 1883.

Lastna založba. — Prodaja katoliška bukvarna.

Natisnil R. Milic.

Digitized by Google

Digitized by Google

Vpeljava.*)

Kaj so cerkveni obredi?

Cerkveni obredi so vidna znamnja in opravila, ktera nam gnado božjo delijo, kako resnico sv. vere pred oči stavijo, ali tudi pobožno življenje kristjanovo pospešujejo; n. pr. sv. križ nas spominja presvete Trojice in našega odrešenja; bela obleka pri svetem kerstu nas spodbada čisto živeti.

Kdo je cerkvene obrede vpeljal?

Bistveno pri cerkvenih obredih je vpeljal Jezus Kristus sam; nebistveno pa apostelni in njih nasledniki.

Ali so cerkveni obredi potrebni?

Cerkveni obredi so potrebni, ker se človeška natura ne more lahko povzdigniti brez zunanjih pripomočkov k premišljevanju božjih reči. Oni so vidna znamnja žive vere in brez njih bi opešala vera in pobožnost.

Kako zamoremo razdeliti nauk od cerkvenih obredov?

Nauk od cerkvenih obredov zamoremo razdeliti v štiri poglavja:

I. od cerkvenih prostorov;
II. od cerkvenih orodij;
III. od cerkvenih časov;
IV. od cerkvenih djanj.

*) Marsikaj sem sprejel brez spremembe iz Lesarjeve liturgike; sicer sem tudi rabil: Dr. Ricker, „die kath. Kirche in ihren Gebräuchen für die Jugend“, — in Pfaff, „das christl. Kirchenjahr“. *Pis.*

Digitized by Google

I. Poglavje.

Od cerkvenih prostorov.

Akoravno je Bog povsod pričujoč in ga toraj povsod lahko molimo, vendar hoče, naj se na odločenih krajih k molitvi zbiramo, njega kot Gospoda nebes in zemlje častimo, se mu za prejete dobrote zahvaljujemo in njegove gnade sprejemamo. Zgodovina vsih časov nam priča, da so ljudje imeli posebne kraje za molitev in za daritve. Tudi svojemu služabniku Mozesu je Bog zapovedal, naj naredi sveti šotor; ko je Izraelsko ljudstvo prišlo v obljubljeno deželo, je kralj Salomon sozidal Bogu na Sionski gori prelepi tempelj, v kterega so Judje vsako leto trikrat prihajali.

Ko se je keršanska vera povsod začela širiti, so tudi kristjani nalašč zidali hiše, da so se v njih zbirali k molitvi in daritvi sv. maše. Ob preganjanji pa so se zbirali po gojzdih, podzemeljskih jamah (katakombah) in druzih skrivnih krajih.

Sveta vera je ob času cesarja Konštantina zadobila vse pravice, kristjani so smeli Boga očitno častiti in sedaj so se zidale povsod krasne cerkve. Sam cesar Konštantin in njegova pobožna mati, sv. Helena, sta na svoje stroške ukazala zidati prelepe hiše božje.

Katoliške cerkve imajo znotraj in zunaj posebnosti, in te imajo svoj pomen.

Deli cerkve.

Deli cerkve so: Stolp ali zvonik, kteri nas, kakor perst božji, opominja: „Iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus v veličastvu“. (Kol. 3.) — Ura, ki

Digitized by Google

nas spominja, da čas hitro mine in ki nas spodbada, naj bi si ure življenja modro in vestno v prid obračali. — Križ, zasajen v pozlačeno jabelko, nas opomni, da je križani Jezus svet odrešil. — Zvonovi pomenjajo božji glas, ki nas kliče k službi božji.

Ladija je prostor za kerščansko občino; raztega se od velikih vrat do ograje. Imenuje se tako zavoljo podolgaste podobe, pa tudi zato, ker v cerkvi prijadramo v srečno večnost, kakor popotniki na morji v ladiji prijadrajo v svojo domačijo. — Svetišče je prostor za duhovščino, in se raztega od ograje do vélicega altarja.

Altar je zvišan kraj, podoben mizi ali pa mertvaški rakvi, ker nas sveta maša, ki se na altarji opravlja, spominja zadnje večerje in Jezusove smerti. V altarnem kamnu morajo biti shranjeni ostanki svetnikov. Altar mora pogernjen biti z belimi perti, kteri nas spominjajo tistih pertov, s kterimi sta Jožef Arimatejic in Nikodem zagernila Jezusovo truplo; tudi nas ti beli perti opomnijo, da mora naše serce čisto in brez madeža biti, kadar prejmemo Jezusa pri sv. obhajilu.

V sredi vélicega altarja stoji tabernakelj, kjer se hrani presveto rešnje Telo. Na vsakem altarji mora stati križ, znamnje našega odrešenja, ker je sv. maša ponavljanje Jezusove daritve na križu. Poleg križa so svečniki z vošenimi svečami; oni pomenijo luč sv. vere; tudi nas opomnijo na preganjanje pervih kristjanov, ko so se verni v podzemeljskih jamah k božji službi zbirali in toraj luči potrebovali. Na altarji in ob stenah so podobe, ktere pred oči stavijo božje osebe, Marijo, angelje in svetnike, da bi nas njih pogled spodbadal k veči pobožnosti in posnemanju njihovih lepih čednost.

Cerkvene podobe so zelo pomenljive.

Presveta Trojica se nam tako-le pred oči stavi: Bog Oče v podobi častitljivega starčka, na

Digitized by Google

njegovi desnici Jezus s križem v podobi človeški in sv. Duh v podobi goloba nad njima.

Bog Oče se sploh vpodobuje kakor starček, ker je od vekomaj; glavo ima obdano od trivogelnika, ki pomenja trojedinega Boga; v levi roki derži zemljo kot stvarnik, v desni pa žezlo kot vladar sveta.

Bog Sin se vpodobuje kakor človek v kaki dogodbi svojega življenja, terpljenja in smerti, p. kakor otrok v jaslicah, v Marijnem naročji, kakor dober pastir, kakor jagnje ali na križi, itd.

Sveti Duh se skoraj povsod vpodobuje kakor golob, ker je golob podoba krotkosti in ker se je pri Jezusovem kerstu v tej podobi prikazal.

Oko božje obdano od trivogelnika pomenja trojedinega Boga, kteri vse vidi.

Marijo Devico umetniki mnogoverstno vpodobujejo: kakor devico v belem oblačilu, z vencem na glavi, kterega obdaja 12 zvezd, lilijo v roki, na kači stojé (1. Moz. 3. 15); taka podoba nam pred oči stavi Marijo brez madeža izvirnega greha spočeto; — kakor mater z božjim detetom Jezuščkom v naročji; — kakor žalostno mater z mečem zabodenim v serce (Luk. 2. 35.), itd.

Angelji se vpodobujejo kakor otročiči, ali kakor mladenči v belih oblačilih v znamnje njih nedolžnosti, in z perutnicami v znamnje hitrosti in pokorščine, s ktero spolnujejo božja povelja.

Sv. mučenci se vpodobujejo s palmovo vejico, ktera pomenja njih slavno zmago, in s posebnimi znamnji njih mučeniške smerti, p. sv. Katarina s kolesom, sv. Lorenc z rošem.

Drugi svetniki se nam pred oči stavijo v oblačilih svojega stanu, ali pa z znamnji čednosti, s ktero nam svetijo, p. škofje s škofovo kapo, kralji s krono, device z lilijo, ki pomenja deviško čistost.

Posebno pomenljive so podobe štirih evangelistov. Vsak evangelist ima podobo poleg sebe,

Digitized by Google

ki je posneta iz začetka njegovega evangelja. Sv. Matevž ima poleg sebe človeško podobo, ker svoj evangeli začenja z bukvami rodú Jezusa Kristusa, ki skazujejo, da je Jezus pravi človek. — Sv. Marka ima poleg sebe leva, ker svoj evangeli začenja z Janezom Kerstnikom, ki je glas vpijočega v pušavi; v duhovnem pomenu je lev podoba Jezusove kraljeve časti. — Sv. Lukež ima poleg sebe vola, ker začenja s Caharijevo daritvijo svoj evangeli; v duhovnem pomenu naznanja ta podoba Jezusa, naj višega duhovna. — Sv. Janez ima poleg sebe orla, ker se je povzdignil pri popisovanji Jezusove osebe naj višje, ko je pisal od njegove božje nature.

Cerkvene podobe morajo biti dostojno narejene, da verne v resnici spodbadajo k pobožnosti; tudi naj bodo blagoslovljene.

Deli cerkve so tudi: na desni strani ladije je prižnica, kjer se božja beseda oznanuje. Na strešici, ki je nad prižnico, se pogostoma najde golobček, ki je podoba sv. Duha. Na verhu strešice je križ, ali dober pastir, ali Mozes z deseterimi zapovedmi.

Kerstni kamen, ki nas spominja kerstnih gnad in obljub, in ki nas opominja kerstno nedolžnost stanovitno ohraniti.

Spovednice nas vabijo in kličejo k zakramentu sv. pokore.

Kropilni kamen pri vratih nas opominja s čistim ali vsaj skesanim sercem pred božje obličje stopiti in tudi zunaj cerkve čisto živeti.

Pri vélicih vratih je kor za orglje in pevce; ob straneh so stranski kori ali molitevnice. Vsaki cerkvi je prizidan žagrad ali zakristija, t. j. kraj, kjer se duhovščina zbira, oblači, po cerkvenem opravilu slači, in kjer so hranjena cerkvena oblačila in orodja.

Svetim krajem tudi prištevamo: kapelice po gradéh in hišah; znamnja na gričih, mostéh, v logih ali na polji, ob cestah ali na razpotjih.

Digitized by Google

Tudi pokopališče je svet kraj; sredi pokopališča stoji križ, znamnje našega odrešenja in upanje našega vstajenja.

II. Poglavje.

Od cerkvenih orodij.

Semkaj spada vse, kar se rabi pri božji službi in pri delitvi sv. zakramentov in sicer 1. cerkvena obleka, 2. cerkvene posode.

I. oddelek.

Od cerkvene obleke.

Že v stari zavezi je Mozes na božje povelje duhovnom odločil posebno obleko pri službi božji. Ker je duhovstvo nove zaveze veliko bolj imenitno in častitljivo kakor je bilo v stari zavezi, zato se mora sedaj toliko bolj skerbeti za dostojnost in častitljivost cerkvene obleke.

Imena in pomen cerkvene obleke.

1. Poramnica (humerale); nekdaj so jo čez glavo potegovali, dandanes pa jo mašnik okol vratú ovije; poramnica pomenja čelado zveličanja, s ktero se nam je zoper skušnjave vojskovati.

2. Mašna srajca (alba) pomenja čistost in nedolžnost. Ravno tisti pomen ima tudi roket, ki ga mašnik rabi pri cerkvenih opravilih.

Digitized by Google

3. Pas (cingulum) opominja mašnike dolžnosti do treznosti in zderžnosti.

4. Naročnica (manipel) na levici bila je nekdaj platnen robec, s kterim si je mašnik pót brisal; mašnika tedaj opominja pridno se truditi v Gospodovem vinogradu in spokorno živeti.

5. Nadramnica (stola) je znamnje mašniške oblasti, zato mašnik nobenega svetega opravila ne sme opravljati brez nje, razen v sili.

6. Mašni plajš (casula) pomenja ljubezen, ki prejemlje vse Gospodove zapovedi kakor sladak jarem in jih natanko spolnuje.

7. Večerni plajš (pluviale) je nekdaj varoval duhovne dežjá in mraza, zato je imel kapuco, ktera se je čez glavo potegnila; sedaj pa je praznična obleka in kapuca je okrajšana.

8. Dalmatika je obleka levitov; ima široke rokave, kar pomenja radodarnost do ubozih; aposteljni so namreč dijakone izvolili zlasti zato, da bi skerb za uboge prevzeli.

9. Velum je svilnato zagrinjalo, ki se rabi pri blagoslovu s presv. rešnjem Telesom.

10. Mašna kapa (biret); njeni trije kviško moleči konci pomenjajo sv. Trojico.

K cerkveni obleki prištevamo tudi korporale, platneno ruto, ki se na altarji razgerne, da se nanj kelih postavi in po darovanji tudi hostija položi. — Purifikatori, brisalna rutica, s ktero mašnik po sv. obhajilu obriše kelih in svoje perste. Korporale in purifikatori nas spominjata tistih tančic, v ktere je bilo povito Jezusovo telo. — Pala je štirivoglato pokrivalo keliha. — Ves kelih se ogerne s plajščem (velum), ki je iz enacega blaga, kakor mašni plajš; ravno tako je iz enacega blaga tudi burza, v kteri je korporale shranjeno.

Digitized by Google

Škofovska cerkvena obleka.

1. Zlati persni križ (pectorale) je znamnje ljubezni do križanega Jezusa.

2. Pastirska palica (pastorale) je znamnje višje oblasti nad vernimi svoje škofije.

3. Škofovska kapa (mitra) pomenja visoko čast in službo, ki jo imajo škofje kakor namestniki Kristusovi.

4. Perstan pomenja, da so škofje tako rekoč zaročeni z vernimi svoje škofije.

5. Rokovice pomenjajo blagoslovila, ki jih škofje vernim delé.

6. Posebni čevlji, ki naznanjajo, da so škof nevtrudljivi oznanovalec sv. evangelja.

7. Gremiale je pert, ki se da škofu na naročje, kadar sedé na prestolu.

Papež podelé tudi nekterim mašnikom in redovnim predstojnikom čast, da smejo pri duhovnih opravilih imeti škofovska oblačila. Take mašnike imenujemo preláte.

Ker ima vsaka cerkvena obleka svoj pomen, zato jo moramo spoštovati in po moči radi kaj podariti za njeno pripravo in olepšavo.

Barva cerkvene obleke.

Cerkvena obleka ima belo, rudečo, zeleno, vijolično in černo barvo. V tem se sv. cerkev ravná po različnih časih in praznikih.

Bela barva pomenja veselje in nedolžnost; ukazuje se o veselih Gospodovih praznikih, o praznikih Marije Device, angeljev in tistih svetnikov, kteri niso bili mučeni, pa so čisto ali vsaj spokorno živeli.

Rudeča barva je barva ljubezni; ukazuje se o binkoštnih praznikih v spomin gorečih jezikov, ki so se aposteljnom nad glavami prikazali. Tudi se ukazuje o praznikih aposteljnov in mučencev, kteri so iz ljubezni do Jezusa za sv. vero svojo kri prelili.

Digitized by Google

Zelena barva je barva upanja, ktero nam je dano po Jezusu Kristusu; ukazuje se ob nedeljah in sicer od tretje nedelje po binkoštih do adventa, ker je upanje rastlo, bolj ko se je prihod Odrešenikov približeval. Tudi se ukazuje ob nedeljah po sv. treh kraljih do perve predpepelnične nedelje, ker se v tem času narava začne izbujati iz zimskega spanja k novemu življenju; tudi v sercu grešnikovem se izbuja upanje odrešenja po Jezusovi smerti.

Vijolična barva je barva hrepenenja, ponižnosti in pokore, ker je zelo podobna pepelu, s kterim so spokorniki v starih časih si glave potresali. Ukazuje se v adventu, v postu in v prošnjih dnevih.

Černa barva pomenja žalost, ukazuje se pri pogrebih, pri sv. maši in molitvah za mertve, in na véliki petek.

II. oddelek.

Od cerkvenih posod.

Cerkvene posode so tiste, ki jih je treba pri daritvi sv. maše, pri delitvi sv. zakramentov in pri druzih cerkvenih opravilih tudi zunaj cerkve.

1. Kelih je naj imenitniša cerkvena posoda, ker je tudi Jezus pri zadnji večerji v kelihu spremenil vino v svojo presveto kri. Ime in podoba je vzeta iz rastlinstva, posebno od lilij in nas toraj spominja čistosti in svetosti Jezusove kervi. Kelih pomenja Jezusov grob, ker je v kelihu tako rekoč zaperto njegovo telo in njegova kri.

2. Patena je zlata skledica, na ktero se presveto Jezusovo telo položi. Ako se patena na kelih položi, nas to spominja kamna, s kterim je bil Jezusov grob zapert.

3. Ciborij ali obhajilni kelih je podoben

Digitized by Google

mašnemu kelihu, le da ima pokrov. V njem se hranijo male sv. hostije, s kterimi se verni obhajajo.

4. Monštranca z lunico v sredi, kamor se sv. rešnje Telo dene, da se izpostavlja in v procesijah nosi.

5. Posode za sv. olje; kadilnica in čolnič za kajenje pri slovesni sv. maši in pri druzih cerkvenih opravilih; posodici za vino in vodo; svetilnice, v kterih luč gori in ki nas spominjajo Jezusa, ki je luč svetá.

Cerkvene posode moramo spoštovati, ker so odločene v službo božjo, ker so posvečene in nektere celo pomaziljene. Poslednjih se drugi ne sme dotakniti kakor duhovni, ki imajo posvečene in pomaziljene roké.

III. Poglavje.

Od cerkvenih časov.

Celo človeško življenje naj bi bilo Bogu posvečeno in po besedah sv. aposteljna Pavla naj bi brez prenehanja molili. Ker pa mora človek tudi delati, da si za ohranjenje življenja potrebno prisluži, zato so že v starih časih posebne dni določili, v kterih naj bi kristjani zlasti za svojo dušo skerbeli. Taki dnevi so nedelje in prazniki. Vsi prazniki, ki se vsako leto ponavljajo, se imenujejo cerkveno leto, ktero se razdeli v tri dobe: božično, velikonočno in binkoštno dobo.

Božična doba se prične s pervo adventno nedeljo in terpi do zadnje nedelje po sv. treh kraljih. Spominja nas neskončne ljubezni Boga Očeta, ki je

Digitized by Google

svet tako ljubil, da je svojega lastnega Sina v naše odrešenje na svet poslal.

Velikonočna doba se prične s pervo predpepelnično nedeljo in konča s praznikom Kristusovega vnebohoda. Spominja nas neskončne ljubezni božjega Sina, ki je za nas na križu umerl.

Binkošna doba nas spominja ljubezni sv. Duha, ki nas je posvetil; ta se prične v saboto pred binkoštmi in seže do perve adventne nedelje.

V cerkvenem letu imamo razen nedelj še Gospodove praznike, praznike Marije Device in druzih svetnikov. Praznike razdelujemo v zapovedane praznike, ktere moramo tako obhajati kakor nedelje; in v sopraznike, o kterih so hlapčevska dela pripuščena, vendar pa cerkev želi, da bi se verni take dni vsaj sv. maše vdeleževali. — Tudi razdelujemo praznike v premakljive, to je v take, ki se ne obhajajo vsako leto ravno tisti dan mesca, ampak včasih prej, včasih poznej, p. velika noč, vnebohod, binkošti, itd. — in v nepremakljive, to je take, ki se vsako leto ravno tisti dan mesca obhajajo, p. božič, razglašenje Gospodovo, vnebovzetje Marije Device, itd.

Ker naj bi se na poglavitne praznike s postom in molitvijo pripravljali, imajo nekteri svoj predpraznik (vigilijo). Tudi naj bi prehitro ne pozabili skrivnosti praznikove, zato imajo nekteri tudi svojo osmino (oktavo).

Sv. cerkev je prav modro ravnala, ker je vpeljala praznike; oni nas vedno spominjajo Jezusa Kristusa in poglavitnih dobrot keršanstva; tudi nam dajejo priložnost svojo vero očitno spoznavati in nas spodbadajo k bogoljubnemu življenju.

Nedelja.

Nedelja je pervi dan v tednu; imenuje se tudi Gospodov dan, ker je posebno v Gospodovo službo

Digitized by Google

odločen. Judje so imeli saboto, to je dan počitka; sabota jih je spominjala, da je ta dan Bog nehal stvariti, in da ga je posvetil. Že apostelini so namesto sabote začeli nedeljo praznovati in sicer zato, ker je ta dan Bog začel svet vstvarjati, ker je Jezus Kristus v nedeljo od mertvih vstal in tudi svetega Duha poslal. Moramo se toraj ob nedeljah teh velikih dobrot trojedinega Boga spominjati, pridno božjo službo obiskovati, bogoljubne dela opravljati in hlapčevskih del se zdržati.

I. oddelek.

Božična doba.

1. Advent.

Advent pomeni prihod, namreč Odrešenikov. Sveta cerkev želi, da bi se vsako leto hvaležno spominjali našega odrešenja, in da bi se ga s pobožnim življenjem vredne storili. Skoz štiri tedne naj bi se z molitvijo, s postom in druzimi dobrimi deli pripravljali na praznik Odrešenikovega prihoda, kakor se je tudi ves človeški rod skozi štiri tisuč let na prihod Odrešenikov pripravljal. Zato se v tem času v cerkvi ukazuje vijolična barva, barva pokore in hrepenenja. V Adventu se berejo zornice — Rorate (rosite) — tako imenovane, ker se začnejo z besedami: Rosite nebesa in oblaki naj pravičnega dežé! (Iz. 45, 8.) Sv. evangelji, ki se ob nedeljah beró, govore od prihoda Odrešenikovega in od svetega Janeza Krstnika. Berila nas opominjajo k pokori in poboljšanju. V adventu se moramo toraj z molitvijo, postom, premagovanjem v jedi, pijači in razveseljevanji na Jezusovo rojstvo pripravljati. V adventu je praznik neomadeževanega spočetja Marije device (8. grudna).

Digitized by Google

2. Božič.

(25. grudna.)

Naj bližnja priprava na božič je dan pred svetim dnevom, ki je posvečen spominu Adama in Eve, in sicer zato, da bi si toliko bolj živo pred oči stavili, koliko smo z Adamom zgubili in koliko s Kristusom pridobili. Ta dan je zapovedan post. Za njim nastopi sveti večer, ki je za vsacega kristjana zelo vesel čas; to veselje se razodeva v družinskem življenji s trojno šego: 1. napravljajo se jaslice t. j. vpodobljuje se betlehemski hlev in vse, kar se je pri Jezusovem rojstvu godilo; to šego je pričel sv. Frančišek Asiški v trinajstem stoletji; — 2. postavljajo se božičnice t. j. drevesca, okinčana z lučicami, s trakovi, pozlačenim ali pravim sadjem ali z drugimi darili, v znamnje, da smo po novorojenem Jezusu, ki je za nas na drevesu sv. križa umerl, prejeli duhovno luč, ki je sv. vera, in vse preblage darí in milosti. — 3. Lepa je tudi pobožna navada, da gospodarji ali gospodinje vse tri božične večere (pred božičem, pred praznikom obrezovanja Kristusovega in pred svetimi tremi kralji) svoje stanovanje, vse hišne shrambe in druga poslopja in živino po „Avemariji“ z blagoslovljeno vodó kropé, z kadilom kadé in zraven rožnivenec molijo.

Posebnost svetega dneva v tem obstoji, da sme vsaki mašnik tri sv. maše brati. Perva je o polnoči; sv. evangeli nam pripoveduje od Jezusovega rojstva v hlevcu betlehemskem in zato nas ta sv. maša spominja časnega rojstva njegovega iz Marije Device. Druga sveta maša se bere za rano, pri kteri nam sv. evangeli pripoveduje, kako so pastirci prihiteli in božje dete molili; ona nas spominja duhovnega Jezusovega rojstva v keršanskih sercih. Tretja sveta maša se bere pri belem dnevu; začetni sv. evangelij od sv. Janeza: „V začetku je bila Beseda, in Beseda

Digitized by Google

je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda . . . in Beseda je meso postala in je med nami prebivala", nam naznanja večno rojstvo Jezusovo od Boga Očeta.

Med osmino božično se nahajajo naslednji prazniki: 1. Praznik sv. Štefana, ki je prvi zavoljo Jezusove vere kri prelil; sopraznik svetega Janeza evangelista, kteri je bil posebni ljubljenec Jezusov; 3. sopraznik nedolžnih otročičev, kteri so zavoljo Jezusovega rojstva bili pomorjeni. Osmi dan Jezusovega rojstva, ki se imenuje praznik Gospodovega obrezovanja, ker je bilo dete čez osem dni obrezano in Jezus imenovano. Tudi se imenuje novo leto, ker je pervi dan solnčnega leta.

3. Razglašenje Gospodovo.

(6. prosinca.)

Razglašenje Gospodovo se tudi imenuje praznik svetih treh kraljev; spominja nas tistih treh modrih, ktere je zvezda iz jutrovega v Betlehem pripeljala in kteri se po ustnem izročilu imenujejo Gašpar, Melhijor in Baltazar. Darovi, ki so jih novorojenemu Jezusu prinesli, so visocega pomena: zlato je znamnje kraljeve časti Jezusove, kadilo njegove božje nature, mira pa človeške. To naj nas opominja, da naj bi tudi mi Jezusu darovali zlató priserčne ljubezni, kadilo pobožne molitve in miro poterpežljivosti. Na praznik Gospodovega razglašenja se pa še dveh druzih dogodb spominjamo, namreč: Jezusovega kersta v reki Jordanu, pri kterem je nebeški Oče Jezusa razglasil za svojega Sina; — in pervega čudeža Jezusovega v Kani galilejski, s kterim je pervikrat aposteljnom pokazal svojo božjo vsegamogočnost.

Na večer pred tem praznikom se v spomin, da je Jezus s svojim kerstom v Jordanu vodo posvetil, voda blagoslovlja, s ktero verni svoja stanovališča kropé. Sem ter tje je tudi šega, da si dajejo verni

Digitized by Google

kadila in krede blagosloviti, s ktero se na vrata napisujejo G. † M. † B. t. j. začetne čerke kraljevskih imen. Ta šega naznanja, da svojo hišo stavijo pod varstvo teh sv. mož in da hočejo pri prihodu in odhodu iz hiše v sercu dobre misli vzbujevati.

Drugo nedeljo po sv. treh kraljih obhajamo praznik Jezusovega presvetega imena. Da bi nas sv. cerkev k večemu češenju in poveličanju Jezusovega imena spodbudila, deli v ta god in vso njegovo osmino popolnama odpustke, če sv. zakramente vredno prejmemo in na namen sv. Očeta molimo.

4. Svečnica.

(2. svečana.)

Svečnica ali Marijino očiševanje je Gospodov in Marijin praznik. Gospodov praznik zato, ker je štirdeseti dan po rojstvu Marija Jezusa prinesla v tempelj k darovanju; Marijin praznik, ker je Marija po Mozesovi postavi štirdeseti dan prišla v tempelj k očiševanju. Ker je starček Simeon takrat Jezusa v naročje vzel in rekel, da bo „luč v razsvetljenje nejevernikom“, zato se ta dan vošene sveče blagoslavljajo. Prižgane sveče pomenjajo, da nas je luč Jezusove vere razsvetlila, in nas spodbadajo po ti sv. luči vedno se ravnati.

Navadno štejemo po sv. treh kraljih šest nedelj; pa vsih šest ne pride vsako leto na versto, ampak pride jih po pet, štiri, tri, dve ali še clo ena, kakor je prej ali pozneje velikanoč, po kteri je cerkveno leto vravnano; nedelje, ki se tu izpusté, se pa po 23. nedelji po binkoštih vstavijo.

Digitized by Google

II. oddelek.

Velikonočna doba.

1. Post.

Kakor se na božični praznik v adventu pripravljamo, tako je sv. cerkev tudi za pripravo na velikonočni praznik posebni čas odločila, namreč štirdesetdanski post; v tem času naj bi posnemali Jezusa, ki se je pred učitvijo postil 40 dni, in naj bi pridno premišljevali Jezusovo terpljenje in smert. V pervih časih keršanstva so se nekteri verni začeli postiti 70 dni, drugi 60 dni, zopet drugi 50 dni pred velikonočjo, od tod izvirajo imena treh nedelj pred pepelnico, namreč: septuagesima (perva predpepelnična), sexagesima (druga predpepelnična) in quinquagesima (tretja predpepelnična). Mi se začnemo postiti na pepelnično sredo; od pepelnične srede do velike sabote je 46 dni; ker se pa ob nedeljah ne postimo, odpade 6 dni, tako da se res 40 dni postimo; zato se naš post imenuje: quadragesima, štirdesetdanski post. Postnih nedelj imamo šest, ki se tako-le imenujejo: 1. pepelnična, 2. kvaterna, 3. brezimna, 4. sredpostna, 5. tiha, 6. cvetna.

Pepelnično sredo sv. cerkev pepel blagoslavlja in verne na glavi v podobi križa pepelí rekoč: Spomni se, človek, da si pepel in da se boš spet v pepel spremenil. Pepel na glavo potresen pomeni žalost in pokoro nad grehi in nas spominja minljivosti vsega posvetnega. Da je postni čas res čas pokore, spoznamo iz tega, ker se v cerkvi ukazuje vijolična barva in ker se pri sv. maši izpušate „glorija“ in „aleluja“. — Na tiho nedeljo se altarji in britke martre zagrinjajo z višnjevimi perti, v spomin skrivnega življenja Jezusovega pred njegovim terpljenjem. Sv. cerkev že žaluje, zato se

Digitized by Google

do velikonočne nedelje pri sv. maši vse izpuša, kar veselje razodeva, tako p. psalm začetne molitve, in „Čast bodi Očetu“ itd.

V postu moramo premišljevati Kristusovo terpljenje, radi moliti sv. križev pot in žalostni del sv. rožnega venca.

V petek po tihi nedelji je sopraznik žalostne Matere Božje, ki nas spominja neizrekljive žalosti, ktero je Marija občutila takrat, ko je stala pod križem umirajočega Sina.

V postu imamo navadno tudi praznik sv. Jožefa (19. sušca) in praznik Marijnega oznanjenja (25. sušca).

2. Sveti véliki teden.

Zadnji teden v postu se imenuje véliki teden, ker v njem obhajamo s posebno pobožnostjo naj veči skrivnosti našega odrešenja. — Naj imenitnejši dnevi vélikega tedna so: cvetna nedelja, véliki četertek, véliki petek in vélika sabota.

a) Cvetna nedelja.

Ta dan nam cerkev pred oči stavi, kako da je Jezus veličastno na oslici jezdil v Jeruzalem; kamor ga je velika množica spremljala, mu v čast in slavo pot z vejami potresla in palmove veje in oljke v rokah deržaje veselo prepevala: „Hosana Sinu Davidovemu! češen bodi, ki pride v imenu Gospodovem“. Zato se ta dan palmove in oljkine vejice, pri nas tudi enoletne šibice, zlasti leskove (butare) blagoslavljajo, na ktere se različno zelenje in cvetje naveže; od tega ima ta dan tudi ime: cvetna nedelja.

Po blagoslovu oljk gre procesija okoli cerkve. Ko se procesija približa vratom, postane, ker so vrata zaperta. To nas spominja na žalostno resnico, da so za nas bila po grehu Adamovem zaperta nebeška vrata. Znotraj in zunaj pojejo pevci „Hosana“; subdijakon

Digitized by Google

poterka s križem na vrata, vrata se odpró in pevci zedinjeni po cerkvi pojó, kar pomenja, da so se nam po Jezusovi smerti na križu nebeška vrata zopet odperla.

Pri sv. maši se bere „passion“, to je terpljenje ali tisti oddelek sv. pisma, v kterem je popisano Jezusovo terpljenje in smert. Pri besedah „Jezus je svojo dušo izdihnil“ vsi pokleknejo v znamnje velike žalosti, in da Zveličarja na tihem molijo. Na cvetno nedeljo se bere „passion“ iz evangelija sv. Matevža, v torek iz sv. Marka, v sredo iz sv. Lukeža in v petek iz sv. Janeza.

b) Velika sreda.

Veliko sredo popoldne se začne premišljevanje Jezusovega terpljenja s tem, da se po cerkvah prepevajo jutranjice, ki so sostavljene iz psalmov, žalostnih pesem Jeremijevih in beril, ki merijo na terpljenje Jezusovo. — Med petjem je na desni strani pred altarjem postavljen trivoglat svečnik, na kterem je nastavljenih 15 sveč, ob robu 14 rudečih bela pa na verhu. Med petjem se ena za drugo ugasne, tako da le bela še gori; potem tudi to snamejo, nesejo gorečo za altar, duhoven s šibico nekoliko ob tla vdari in zunaj cerkve začnejo ropotati. Rudeče sveče pomenjajo preroke in aposteljne, bela pa Kristusa. Ugasovanje pomenja, da so judje preganjali in morili preroke, in da so aposteljni zgubili Jezusa v njegovem terpljenji. Da gorečo belo svečo nesejo za altar, nas spominja Jezusove smerti in teme pri njegovi smerti. Ropotanje nas spominja divjega vpitja judov in strašnih prigodeb v naturi ob smerti Kristusovi.

c) Veliki četertek.

Veliki četertek nas spominja, da je Jezus pri zadnji večerji postavil presveto rešnje Telo. — Cerkvene šege tega dneva veselje in žalost naznanjajo;

Digitized by Google

veselje nad presv. rešnjim Telesom, s kterim nam je Jezus svojo neskončno ljubezen skazal, in žalost zavoljo njegovega britkega terpljenja, ki se je ta dan pričelo.

Šege velicega četertka so:

1. Križ na velikem altarji se ogerne z belim pertom.

2. Sv. maša se v beli obleki bere; mašnik veselo „gloria“ zapoje, vsi zvonovi se oglasé v znamnje veselja. Ali kmalo se žalostni spomin Jezusovega terpljenja poverne, slovesno petje neha, zvonov in zvončekov veseli glasi utihnejo ter molčé do sabote, lesena derdra (ropotulja) v zvoniku derdrá in namesto zvončkov klepetci pri sv. maši klepečejo.

Zvonovi utihnejo v znamnje žalosti; zvonovi tudi pomenjajo aposteljne, in zato nam ta šega naznanja, da so se aposteljni v teh dneh poskrili in omolknili.

Ta dan se le ena sv. maša v vsaki duhovnijski cerkvi bere. Pri tej sv. maši mašnik tri hostije posveti, eno za sv. mašo tega dneva, drugo za veliki petek, tretjo za božji grob v monštranco. Pervo mašnik pri sv. obhajilu zavžije, druge dve dene v kelih, kterega zakrije. Drugi duhovni in verni ta dan iz njegovih rok sv. obhajilo prejmejo, kar nas spominja, da je pri zadnji večerji Jezus aposteljne obhajal.

3. Po sveti maši se kelih s sv. hostijama v procesiji prenese v poseben kraj, kjer se hrani do prihodnjega dné. To prenesenje pomeni Jezusovo pot na oljsko goro po zadnji večerji.

4. Potem se vsi altarji odkrijejo; med tem opravilom duhoven moli 21. psalm, v kterem je prerokovano, da bodo Odrešenikova oblačila med sé razdelili in vadljali za njegovo suknjo. — To opravilo pomeni globoko cerkveno žalost in Jezusovo zapušenje.

5. V stolnih cerkvah škofje sv. olje blagoslavljajo in dvanajsterim starčkom noge umivajo. To nas

Digitized by Google

spominja Jezusove neskončne ponižnosti, ker je pri zadnji večerji svojim učencem noge umival. Ravno to tudi katoliški vladarji revnim starčkom storé, kar naj bi nam služilo v zgled, da moramo tudi mi revne ljudi spoštovati, jih podpirati in jim streči.

d) Veliki petek.

Veliki petek je smertni dan našega Gospoda Jezusa Kristusa, je dan naj veče žalosti. Zato tudi vse šege tega dneva le žalost naznanjajo. Daritev sv. maše se ta dan ne obhaja, ker nam je živo pred očmi Jezusova daritev na križu.

Šege tega dneva so te-le:

1. Od začetka opravila se sveče na altarji ne prižgó; tudi v svetilnici se luč ugasne, v znamnje, da je Jezus, luč sveta, umrl. Križi so s černimi perti ogernjeni, tudi duhovni v černih oblačilih k altarju pristopijo, se na njegove stopnjice vležejo, nekoliko časa njegovo britko smert obžalujejo in ponižno molijo njegovo neskončno ljubezen.

2. Potem se bere ali poje oddelek iz sv. pisma, ki govori od Jezusovega vstajenja; to naj bi nam bilo v tolažbo pri premišljevanji njegovega britkega terpljenja.

3. Zdaj se bere tisti oddelek sv. pisma, ki pripoveduje, kako naj Izraelci velikonočno jagnje zakoljejo in jedó. Potem se koj bere passion sv. Janeza, v dokaz, da je Jezus pravo velikonočno jagnje.

4. Potem pridejo na versto molitve za vse ljudi, za papeža, škofa, duhovšino, za cesarja pa tudi za krivoverce, razkolnike, jude in nejevernike. Te molitve so živ dokaz keršanske ljubezni sv. cerkve; ona sovraži in zametuje le greh in zmoto, grešnike pa miluje in za nje moli.

5. Po dokončanih teh molitvah mašnik zakriti križ v roke vzame ter ga polagoma razkriva v spomin, da so bili Jezusu oblačila slekli, in trikrat poje:

Digitized by Google

„Glejte les križa, na kterem je viselo zveličanje sveta.“ — „Pridite, častimo“, mašniku pevci odpevajo.

6. Mašnik razkriti križ potem nese na poseben za to pripravljeni kraj, ga položi na blazinico v spomin, da je bilo Jezusovo telo v grob položeno. Potem mašnik nekoliko oddaljen trikrat poklekne, naposled pa Jezusa poljubi. Tako počaste tudi drugi pričujoči duhovni sv. križ; med tem češenjem sv. križa se na koru pojejo „očitanja“, s kterimi se judovskemu ljudstvu naštevajo brezštevilne dobrote, ktere je Jezusu le z nehvaležnostjo povračevalo.

7. Potem gredo duhovni v procesiji po kelih z hostijama k stranskemu altarju, in prične se pri velikem altarji opravilo, ki je mesto sv. maše, in mašnik zavžije eno prejšnji dan posvečenih hostij. — Drugo sv. hostijo dene v monštranco, jo potem ogerne z belim zagrinjalom in jo v procesiji nese v božji grob; tukaj je sv. rešnje Telo med lučicami in cveticami izpostavljeno. Obiskovanje božjega groba nas spominja pobožnih žená in aposteljnov, ki so hodili k Jezusovemu grobu. Pri ti priložnosti ne smemo samo radovednosti pasti, ampak lepo se moramo obnašati in pobožno moliti.

e) Velika sabota.

Ta dan nas spominja, da je Jezusovo telo v grobu ležalo in da je njegova duša šla pobožne duše pred pekel tolažit.

Sv. mašo sme le en mašnik darovati; altarji so brez lepotij, tabernakelj je odpert in prazen; britka martra na tleh leži; zunaj božjega groba v cerkvi nobena luč ne gori.

Šege tega dneva so:

1. Blagoslovljenje ognja, kteri se iz kremena izkreše v znamnje, da je Jezus podložni kamen našega zveličanja, iz kterega izhaja luč, ki nas razsvetljuje.

Digitized by Google

2. Potem mašnik blagoslovi pet kadilnih zern za velikonočno svečo.

3. Pri procesiji v cerkev nese dijakon stalnico s tremi roglji; na vsaki rogelj je nataknjena bela sveča; k velikemu altarju gredé dijakon z blagoslovljenim ognjem pervo svečo prižgé pri vstopu, drugo sredi cerkve, tretjo pred velikim altarjem. Kadar svečo prižge poklekne in zapoje: „Luč Kristusova“; drugi odpevajo: „Bogu bodi zahvala“, namreč zato, ker smo po Kristusu spoznali trojedinega Boga.

4. Blagoslavljanje velikonočne sveče, ki nam pomeni Jezusa od smerti vstalega. Kadilna zerna, ktera se v podobi križa v svečo vtaknejo, nas spominjajo peterih ran Gospodovih. Blagoslovljena velikonočna sveča se na evangeljsko stran altarja postavi in se odslej do praznika vnebohoda pri vsaki slovesni službi božji prižiga.

5. Bere se dvanajst prerokovanj iz stare zaveze, ktera so se nad Jezusom spolnila.

6. Kerstna voda se blagoslovi, ker so v pervih časih keršanstva na veliko saboto katehumene kerševali.

7. Sv. maša se bere v beli barvi. Ko mašnik „Gloria“ zapoje, vsi zvonovi v zvoniku in zvončeki po cerkvi zadoné in oznanujejo častito vstajenje Jezusovo. — Po listu mašnik veselo „aleluja“ trikrat, vselej z nekoliko vzdignjenim glasom zapoje; enako se mu na koru odpeva.

Beseda „aleluja“ pomeni: „hvalite Gospoda!“ ali „Bog bodi hvaljen“.

8. Velike sabote popoldan nam velikonočno jutro predočuje. Ko duhovni vesele velikonočne jutranjice odpojó, gredo k božjemu grobu. Mašnik belo zagrinjalo z monštrance vzame in proti ljudstvu obernjen trikrat zapoje „aleluja“. Na to se presveto rešnje Telo v procesiji iz cerkve nese; v cerkev vernivši se, mašnik zahvaljeno pesem zapoje in podeli vernim sv. blagoslov.

Digitized by Google

3. Velika noč.

Sv. Gregor imenuje veliko noč naj veči vsih praznikov, ker Jezusovo vstajenje je porok našega odrešenja, podlaga sveti veri in poroštvo prihodnjega vstajenja. — Judje so se o tem času spominjali rešenja iz egiptovske sužnosti.

Velika noč je vselej pervo nedeljo po polni luni po 21. sušcu, ko sta noč in dan enako dolga. Po veliki noči se ravnajo vsi naslednji Gospodovi prazniki.

Cerkev je o veliki noči kolikor mogoče okinčana; na velikem altarji stoji podoba Jezusova z bandercem v roki, ker je smert in pekel premagal; „aleluja“ se mnogokrat ponavlja.

Vsaka keršanska družina si za ta dan nekoliko mesa, kruha, jajc in hrena preskerbi, si to da blagosloviti, veselega serca vživa in kaj rada prijateljem in znancem postreže. Od starodavnih časov so tudi v navadi pirhi. Jajčeva lupina naznanja Jezusov grob, kterega je iz lastne moči prederl; rudeča barva pa veselje, ki ga zlasti otroci s pirhi imajo. Velikonočni pondeljek je še zapovedan praznik.

4. Bela nedelja.

Tako se imenuje perva nedelja po veliki noči, ker so v pervih časih keršanstva imeli lepo navado, da so veliko saboto keršeni dobili v znamnje zadobljene nedolžnosti belo obleko, ktero so pervo nedeljo po veliki noči odložili.

V nekterih krajih imajo navado, da ta dan otroci pristopijo pervič k sv. obhajilu.

5. Prošnji dnevi.

Velikonočni dobi, ki obsega šest nedelj, je vpeljala sv. cerkev štiri procesije, namreč na dan svetega Marka 25. mal. travna, ktero je upeljal papež Gregor veliki v odvernjenje kuge; in v ponedeljek,

Digitized by Google

torek in sredo po peti nedelji po veliki noči, ktere je pervi obhajal sv. Mamert, škof Vienski na Francoskem v očitno prošnjo za odvernjenje različnih nesreč v škofiji. Pri procesijah molimo, da bi Bog blagoslovil polja in nas varoval nesreč; od tod ime prošnji dnevi. Pred procesijami se križ nosi, za-to se ta teden tudi imenuje križev teden.

6. Vnebohod Gospodov.

Sv. pismo nam pripoveduje, da je Jezus štirdeseti dan po svojem vstajenji na oljski gori iz lastne moči šel v nebesa. V spomin na to dogodbo obhaja sv. cerkev slovesno praznik vnebohoda Gospodovega.

Šege tega dneva so:

1. Velikonočna sveča se ugasne pri slovesni sv. maši po sv. evangelji; po maši se od altarja odmakne, v znamnje, da s tem praznikom jenja velikonočna doba.

2. Podoba vstalega Jezusa se po evangelji z altarja vzame in odnese. — Ta praznik ima tudi svojo osmino.

III. oddelek.

Binkoštna doba.

1. Binkoštni praznik.

Beseda binkošti pomeni petdeset, ker je binkoštna nedelja petdeseti dan po Gospodovem vstajenji. Binkoštna nedelja nas spominja, da je sv. Duh prišel nad aposteljne v podobi gorečih jezikov. Ta dan je toraj praznik sv. Duha in ker se je tudi takrat perva keršanska občina ustanovila, je binkoštna nedelja res rojstni dan svete katoliške cerkve.

Binkoštno saboto se blagoslavlja kerstna voda, ker so v starih časih tudi ta dan kerševali tiste,

Digitized by Google

kteri za veliko saboto niso bili še pripravljeni. Tudi je na binkoštno saboto zapovedan post, da bi se s postom in molitvijo darov sv. Duha vredne storili.

V škofijskih cerkvah se binkoštno nedeljo in ponedeljek deli zakrament sv. birme.

2. Presveta Trojica.

Ta praznik nam očitno in slovesno pred oči stavi naj viši skrivnost svete vere, skrivnost presvete Trojice. Ta god je vselej pervo nedeljo po binkoštih in je tako rekoč ponavljanje vsih svetih skrivnost ob enem, ktere smo o posameznih velikih praznikih obhajali. Ta praznik naj nas posebno spodbada hvaležnost in čast skazovati trojedinemu Bogu, kteri nas je vstvaril, odrešil in posvetil.

3. Praznik presvetega rešnjega Telesa.

Ta prelepi praznik se obhaja v četertek po presveti Trojici; sicer bi se moral obhajati na veliki četertek, ker je ta dan Jezus zakrament svetega rešnjega Telesa postavil. Ker pa sveta cerkev veliki teden zavoljo smerti Jezusove le žaluje, je postavila spomin svetega rešnjega Telesa v čas, ko je cela natura v naj veči krasoti.

Presveto rešnje Telo se v procesiji iz cerkve nese; pota, po kterih se procesija pomika, so okinčana, veselo petje, streljanje in zvonjenje se razlega. Na štirih krajih so postavljeni altarji, pri kterih procesija postoji, mašnik sv. rešnje Telo v monštranci nanje postavi in poje začetek štirih evangeljev, in potem dá sv. blagoslov.

Ta veseli praznik ima osmino, cerkev je zelo okinčana in vsaki dan je sv. maša z blagoslovom. Prav iz serca moramo Jezusu hvaležni biti in pobožno ga moliti, ker se poniža med nami prebivati in ker se nam dajé v jed in pijačo.

Digitized by Google

4. Nedelje po binkoštih.

V pobinkoštni dobi štejemo navadno 24 nedelj; jih je pa tudi več, kakor je že velikanoč prej ali pozneje. Če jih je več kakor 24, se pred 24. nedeljo vverstijo tiste nedelje, ki so po sv. treh kraljih ostale. V tem času sta dva kvaterna tedna.

5. Manji prazniki Gospodovi v binkoštni dobi.

1. Praznik presvetega Jezusovega Serca v petek po osmini sv. rešnjega Telesa.

2. Sopraznik najdenja sv. križa 3. vel. travna in praznik povikšanja sv. križa 14. kimovca.

3. Praznik cerkvenega posvečevanja ali Cahejeva nedelja, to je spomin tistega dneva, ko se je cerkev posvetila v službo božjo. V našem cesarstvu se ta spomin obhaja po vsih cerkvah ob enem in sicer tretjo nedeljo meseca vinotoka. V zvonikih se rudečebela bandera razobešajo, ki naznanjajo veselje, da hoče Jezus med nami prebivati. — Cahejeva nedelja se zato imenuje, ker se pri sv. maši bere evangelij, ki nam pripoveduje, da je Jezus v Cahejevo hišo šel in ga spreobernil.

IV. oddelek.

Prazniki Matere božje in angeljev.

O vsih časih je sv. cerkev Mariji posebno čast skazovala, ker je zavoljo svoje čistosti in pobožnosti mati božjega Sina postala, in ker v gnadah, v svetosti, v veličastvi in moči vse angelje in svetnike prekosi, in se zato Mati Božja, Kraljica nebes, angeljev in svetnikov zove. Mi Marijo častimo in v dušnih in telesnih potrebah na pomoč kličemo; to je Bogu zelo vseč, nam pa v veliko korist. Posebno moramo o Marijinih praznikih njene lepe čednosti premišljevati in posnemati. Njeni poglavitni prazniki so:

Digitized by Google

1. Neomadežvano spočetje (8. grudna), ki nas spominja, da je Marija po posebni milosti božji bila brez madeža izvirnega greha spočeta.

2. Marijino očiševanje ali svečnica, (2. svečana).

3. Marijino oznanjenje (25. sušca), ki nas spominja, da je angelj Gabriel prišel k Mariji in ji oznanil, da bo mati Odrešenikova postala.

4. Marijino vnebovzetje ali veliki Šmaren (15. vel. serpana) obhajamo v spomin, da je Marija umerla in bila v nebo vzeta. Ta je najviši Marijin praznik, ker nam pred oči stavi veličastvo, plačilo in zmago prečiste Device, toraj ima tudi svojo osmino; pred ta dan je zapovedan post.

5. Marijino rojstvo ali mali Šmaren, (8. kimovca) obhajamo v spomin Marijinega rojstva. Pri druzih svetnikih obhajamo dan njih smerti, ki je njih rojstni dan za nebesa. Le pri Mariji in sv. Janezu Kerstniku obhaja sv. cerkev tudi rojstni dan. V nedeljo po Marijinem rojstvu je god njenega presvetega imena. Ime Marija pomeni gospa, zapovedovavka. Papež Inocenc XI. ga je vpeljal v spomin, da so bili Turki leta 1683 pred Dunajem na Marijino priprošnjo premagani. Ta praznik ima osmino s popolnama odpustki.

6. Roženkranska nedelja, perva nedelja mesca vinotoka v spomin slavne zmage kristjanov nad Turki pri Lepanti leta 1571 in pri Temešvaru leta 1716.

Sicer imamo mnogo sopraznikov Matere božje:

1. Spomin zaročenja s sv. Jožefom (23. prosinca).
2. Marijà sedem žalost (cvetni petek).
3. Marija pomoč kristjanov (24. vel. travna).
4. Marijino obiskovanje (2. mal. serpana).
5. Marija karmelska (16. mal. serpana).
6. Marija snežnica (5. vel. serpana).
7. Marijino varstvo (drugo nedeljo listopada).

Digitized by Google

8. Marijino darovanje (21. listopada).
9. Pričakovanje Marijinega poroda (18. grudna).
10. Tudi celi mesec majnik in vsaka sabota je Mariji posvečena.

Angelje pa sv. cerkev časti, ker obhaja:

1. praznik angeljev varhov (perva nedelja kimovca).
2. Spraznik velicega angelja Gabrijela (moč božja) (24. sušca).
3. Spraznik velicega angelja Mihaela (kdo je kakor Bog?) (29. kimovca).
4. Spraznik velicega angelja Rafaela (zdravnik božji) (24. vinotoka).

V. oddelek.

Prazniki svetnikov božjih.

Svetnike imenujemo tiste duše vernih kristjanov, ki so v tem življenji dosegli posebno visoko stopnjo keršanske čednosti in zdaj gotovo gledajo in vživajo Boga od obličja do obličja.

Med svetnike štejemo:

1. Tiste, kterih svetost spričuje sv. pismo;
2. tiste, kteri se s cerkvenim privoljenjem od starodavnih časov časté;
3. tiste, ki jih papeži slovesno za svetnike razglašajo.

Preden se kdo razglasi za svetnika, ga papež med zveličane prištejejo, to je privolijo, da ga v kaki cerkvi ali v kacem kraji časté.

Preden se pa kdo postavi med zveličane, mora biti spričano, da je bil služabnik božji res v slovesu posebno visoke (junaške) čednosti in čudodelne moči.

Da je kdo za mučenca spoznan, je treba skazati, da je bil mučen zavoljo sv. vere, in da so se godili čudeži po njegovi priprošnji.

Digitized by Google

Vse preiskovanje se v Rimu z naj večjo natančnostjo in previdnostjo godi; svetnikovo življenje in njegova sv. djanja se morajo poterditi s priseženimi pričami, njih čudežna dela pa po zvedenih in vestnih zdravnikih, ki morajo skazati, da se niso zgodila po naturnih potih in močeh.

Kadar je vse neoveržljivo dokazano ukljub vsemu ugovarjanju, papež po večkratnem posvetovanji s svojimi svetovavci in po večletni presoji izrekó, da naj se ta in ta šteje še le med zveličane.

Da se zveličani razglasi za svetnika, je treba dokazati, da sta se naj manj še dva čudeža na njegovo priprošnjo zgodila.

Razglašenje za svetnika se s posebnimi slovesnostmi v Rimu obhaja in vsemu svetu se priporoča novega svetnika častiti in na pomoč klicati.

Svetnike sv. cerkev v te le verste deli: 1. apostoljne in evangeliste, 2. mučence, 3. spoznovavce, 4. device, 5. vdove.

Sv. cerkev je svetnikom v spomin in v njih češenje posebne praznike odločila. Nekteri prazniki so zapovedani, kakor:

1. sv. Štefan, 26. grudna;
2. sv. Jožef, 19. sušca;
3. sv. Peter in Pavel, 29. rožnika; prejšni dan je zapovedan post;
4. praznik vseh svetnikov, 1. listopada, kteri ima osmino in prejšnji dan je zapovedan post.

Imamo tudi praznike deželnih, cerkvenih ali soseskinih varhov.

Deželne varhe imenujemo tiste svetnike, ki so si jih posamezne dežele izvolile, da jih posebno časté in na pomoč kličejo, p. na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, Goriškem, Teržaškem in Istrijanskem sv. Jožefa; na Avstrijskem sv. Leopolda; na Češkem sv. Janeza Nepomučana; na Moravskem sv. Cirila in Metoda; na Ogerskem in Hrovaškem sv. Štefana kralja.

Digitized by Google

Cerkvene ali soseskine varhe imenujemo tiste svetnike, kterim na čast je bila cerkev sozidana.

Sv. cerkev svojim vernim priporoča tudi za posebne zadeve in nadloge, v bolezni in terpljenji posebne svetnike za pomočnike voliti in na pomoč klicati, ker skušnja uči, da je že marsikdo čudovito uslišan bil, p. sv. Valentina, sv. Antona, sv. Barbaro, sv. Lucijo, sv. Polono i. t. d. Šolska mladina ima za svojega varha sv. Alojzija, kteremu v čast naj rada opravlja šestnedeljno pobožnost in si zlasti prizadeva posnemati njegov bliščeči izgled.

Vsih vernih duš dan.

Dan po prazniku vsih svetnikov (2. listopada) je posvečen spominu vseh vernih duš, to je tistih, ktere v vicah časne kazni terpé. Vpeljal ga je sv. opat Odilo leta 998. Ta dan moramo moliti za svoje ranjce starše, sorodnike, dobrotnike in sploh za verne duše, da bi jih milostljivi Bog kmalo iz vic rešil. Vsaki mašnik mašuje v černi obleki; v sredi cerkve je postavljen mertvaški oder, pred kterim duhovni opravljajo molitve za mertve.

Verni imajo lepo navado, da grobe ranjcih zališajo s cveticami in lučicami, da grobe obiskujejo in na njih molijo. Lučice naznanjajo gorečo prošnjo: „Večna luč naj jim sveti!“

IV. Poglavje.

Od cerkvenih djanj.

Cerkvena djanja so tista sveta opravila, ktera je Jezus Kristus sam zapovedal, ali ktera je sv. cerkev

Digitized by Google

vpeljala in po kterih nam Jezus veliko milost deli. Cerkvena djanja so: 1. daritev sv. maše, 2. sv. zakramenti, 3. posvečevanja in blagoslovi, 4. molitev, 5. procesije in božja pota.

I. Od daritve sv. maše.

V pervih časih keršanstva obredi sv. maše še niso bili tako določeni, kakor sedaj; vendar poglavitne nje oddelke v vsih časih nahajamo, namreč: 1. evangelij, 2. darovanje, 3. povzdigovanje (spreminjevanje), 4. obhajilo.

1. del svete maše.

Pripravljanje za sveto mašo; evangeli.

1. Ko se je mašnik za sv. mašo z molitvijo pripravil, si v zakristiji umije roke in se obleče v mašna oblačila. Potem gre k altarju, kelih na razgernjeni korporal postavi, strežaj pa mašne bukve na blazinico leve strani položi. Mašnik gre k bukvam ter jih tam odprè, kjer je dnevna maša. Poda se na to ves ponižen k naj nižji stopnji altarjevi, kjer se zaznamnja s svetim križem in moli s strežajem 42. psalm, v kterem David svoje hrepenenje po sv. šotoru naznanja. Mašnik spozna svojo nevrednost, se globoko pripogne, moli glasno očitno spoved in pri besedah: „grešil sem, grešil sem, zelo sem grešil“, se skesano trikrat na persi terka.

Po opravljeni nastopni molitvi gre mašnik spet pred altar, in gredé moli za dušno očišenje sebi in vsim pričujočim. Ko do altarja pride, glavo globoko prikloni, vse svetnike sploh, zlasti pa tiste, kterih svetinje so v altarji shranjene, njihove priprošnje prosi in altar poljubi, da skaže čast in spoštovanje svetnikom in njihovemu začetniku Jezusu Kristusu.

Digitized by Google

2. Mašnik se potem podá na levo stran altarja in moli vhod sv. maše, kterega sklepa z besedami: Čast bodi i. t. d. Po tej molitvi gre mašnik v sredo altarja in s strežnikom za božjo milost prosi, ker šestkrat moli: „Gospod usmili se nas“, in trikrat: „Kriste usmili se nas!“ To ponavljanje pomenja, kako silno nam je potrebno usmiljenje božje in kako terdno zaupamo, da bomo uslišani.

3. Pri pogledu križa se spominja mašnik prevelike ljubezni nebeškega Očeta, kteri je svojega edinorojenega Sina za nas dal, in iz globočine hvaležnega serca moli „Glorija“ „Slava Bogu na višavah“, v kteri pesmi presv. Trojici preserčno čast in hvalo daje za vse podeljene dobrote in milosti. V adventu, v postu, pri sv. mašah za mertve „glorija“ umolkne, ker se taka vesela pesem ne vjema s pokoro in žalostjo.

Po gloriji mašnik altar poljubi, se k ljudstvu oberne, roke razpnè in sklene, rekoč: „Gospod z vami“, na kar strežnik v imenu ljudstva odgovori: „in s tvojim duhom“. Ta pozdrav je silo star in lep. Mašnik pač vernim ne more kaj boljšega želeti, kakor da bi bil Bog ž njimi, da bi bil njih pomočnik in varh; pa tudi verni ne morejo mašniku boljšega vošiti, kakor da bi ga Gospod spremljal, varoval in krepčal. Mašnik roke razpnè in sklene v znamnje, da hoče vse objeti s svojo ljubeznijo in vsim sprositi nebeške dari.

4. Potem se mašnik na levo stran podá in z besedo: „Molimo“ verne k molitvi vabi in v imenu vsih moli tiste cerkvene molitve, ktere so za ta dan odločene in ktere zato kolekte t. j. zbirne molitve imenujemo. Pri tem ima roke razpete in povzdignjene, kar pomeni, kako silno in goreče hrepeni uslišan biti. Sklepajo se kolekte in vse druge cerkene molitve z besedami: „Po našem gospodu Jezusu Kristusu, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duhá, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.“

Digitized by Google

5. Potem bere mašnik berilo, t. j. kak oddelek iz sv. pisma stare ali nove zaveze. Konec berila reče strežnik: „Bogu bodi hvala!“ namreč za navke, ki smo jih po prerokih in aposteljnih prejeli.

6. Da bi verni zaslišane nauke bolj premislili, so v prvih časih keršanstva sedaj psalme peli, dandanes namest njih mašnik le nekoliko verstic bere, kterim navadno pristavlja: „Aleluja!“ t. j. „hvalite Gospoda!“ Te verstice se imenujejo graduale, t. j. gredne molitve, ker je nekdaj dijakon med tem šel po stopnicah na prižnico vernim sv. evangeli brat.

7. Zdaj mašnik gre v sredo altarja, se ponižno prikloni, roke sklene in prosi, da bi vredno in dostojno oznanoval sv. evangeli. Potem se podá na desno stran, prekriža mašne bukve in sebe; tudi verni se prekrižajo v znamnje, da se sv. evangelja ne sramujejo, ampak da ga hočejo pričati z besedo in djanjem. Ko mašnik sv. evangeli bere, verni stojé, v znamnje, da božjo besedo spoštujejo, in da so pripravljeni jo zvesto spolnovati. V starih časih se je koj potem sv. evangeli na prižnici razkladal. Tudi pri nas je še skoraj sploh ta navada, le s tem razločkom, da se pred pridigo moli vera. — Po pridigi so bili iz cerkve izpušeni katehumeni, t. j. tisti, ki so se za sv. kerst pripravljali, tudi očitni spokorniki in nejeverniki, zato se je ta del sv. maše imenoval: „maša nejevernih“ ali podučevancev. Naslednji deli pa so se imenovali „maša vernih.“

8. Po evangelju se moli ob nedeljah in viših praznikih vera, v znamnje, da hočemo nauke sv. evangelja sprejeti in spoznavati. Pri besedah: „in se je včlovečil“, mašnik na desno koleno poklekne, da Jezusovo skrivnostno včlovečenje počasti.

Digitized by Google

2. del svete maše.

Darovanje.

1. Ko mašnik vero odmoli, poljubi altar, se k ljudstvu oberne s pozdravom: „Gospod z vami!“ in jih k molitvi vabi, rekoč: „molimo;“ potem prebere psalmovo verstico, ki se „offertorium“ imenuje, razgrne kelih, ga s korporala ne stran postavi in ž njega pateno s hostijo v roke vzame, ter kruh daruje rekoč: „Vzemi, sveti Oče, vsegamogočni Bog! ta prečisti dar; kterega jest, tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu živemu in pravemu Bogu za brezštevilne grehe, zamere in zanikernosti, in za vse pričujoče, pa tudi za vse verne kristjane, žive in mertve. Daj da bo meni in njim v zveličanje in večno življenje. Amen.“

Potem stopi na levo stran, v kelih vlije vina in nektere kaplje vode, zato ker ste iz Jezusove prebodene strani pritekle kri in voda, in tudi zato ker to zmešanje pomenja zedinjenje vernega ljudstva s Kristusom. — Mašnik sedaj kelih v roke vzame in deržé ga nad korporalom moli: „Darujemo ti, Gospod! kelih zveličanja, ter prosimo tvojo milost, da naj gre pred obličje tvojega božjega veličastva v prijeten dar za zveličanje naše in vsega svetá. Amen.“

Po darovanji vina mašnik moli: „V duhu ponižnosti in s potertim sercem stojimo pred teboj, vzemi naš dar, o Gospod, in godi naj se pred tvojim obličjem dans tako naša daritev, da ti bo prijetna, Gospod Bog!

Ko se je mašnik pred Bogom tako ponižal, se spet skloni, proti nebu pogleda, svoje roke razprostre in na kviško povzdigne, kakor da bi videl odperta nebesa in sv. Duha v njih, in ga prosi, naj pripravljeni dar posveti.

2. Po darovanji si mašnik na levi strani altarja roke umije, kar mašnika spominja notranje čistosti

Digitized by Google

serca, ki se spodobi temu, kteri stoji pred altarjem božjim. Potem v sredi altarja ponižno moli, se oberne proti ljudstvu in reče: „Molite, bratje, da bo moja in vaša daritev prijetna pri Bogu vsegamogočnemu Očetu.“ In strežnik odgovori: „Naj vzame Gospod ta dar iz tvojih rok v hvalo in čast svojega imena, tudi v prid naš in vse sv. cerkve.“ Mašnik tiho odgovori: „Amen.“

3. Ko se mašnik zopet k altarju oberne, moli tihe molitve, po kterih glasno in vneto moli predglasje, zahvalo za vse dobrote božje in se proti koncu pridruži angeljem in pravi: „Svet, svet, svet, Gospod, vsegamogočni Bog! Polna so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana na višavah! Bodi češen, ki pride v imenu Gospodovem. Hozana na višavah.“ Strežnik trikrat z zvončkom pozvoni, da verne opominja k pobožnosti, ker sedaj se začne naj svetejše opravilo; tudi v zvoniku se v nekterih krajih pozvanja, ne le iz spoštovanja do poglavitniših delov sv. maše, temuč zlasti v naznanilo tistim, ki bi bili radi pri sv. maši, pa jim ni mogoče se je vdeležiti, da bi vsaj doma mislili na to, kar se sedaj v cerkvi godi.

3. del svete maše.

Povzdigovanje.

1. Začne se zdaj tiha maša. Mašnik oči in roke proti nebu povzdigne, potem roke pred seboj sklene, se prikloni ter moli, da bi Bog te darila blagoslovil in sprejel, ktere daruje zlasti za sv. cerkev, za papeža, škofa, cesarja in za vse katoličane.

2. Zdaj mašnik moli za tiste, kterim hoče sad sv. maše zlasti v prid oberniti, kakor tudi za vse pričujoče. Ta molitev se imenuje spomin za žive. Da bi bila bolj krepka, se mašnik oberne k Devici Mariji, aposteljnom, mnogim mučencem in vsim svetnikom, ter jih njih priprošnje prosi. Na to stegne svoje

Digitized by Google

roke, jih nad kruhom in vinom derži v znamenje, da svoje in pričujočega ljudstva grehe in prošnje na tistega položi, kteri se je za nas daroval. Strežnik dá znamnje, da se začne povzdigovanje.

3. Pri povzdigovanji mašnik ravno to stori, kar je Jezus pri zadnji večerji storil; vzame kruh v svoje roke, se zahvali nebeškemu Očetu in reče: „To je moje telo," se s kolenom pripogne in povzdigne sv. rešnje Telo nad glavo, ter ga pokaže klečečemu vernemu ljudstvu, da ga moli ter na persi terkaje prosi odpušenja grehov.

Potem vzame kelih z vinom, se zahvali nebeškemu Očetu in reče: „Vzemite in pite vsi iz njega, zakaj to je kelih moje kervi"; se zopet pripogne in kelih povzdigne. Verni prav pobožno pri povzdigovanji molijo: „Jezus, tebi živim; Jezus, tebi umerjem; Jezus, tvoj sem živ in mertev". — „Presveta kri, očisti me; presveta kri poterdi me; presveta kri, operi me od grehov!" ali pa: „Moj Jezus, bodi mi milostljiv; moj Jezus, usmili se me; moj Jezus, odpusti mi grehe!"

4. Po povzdigovanji prosi mašnik, naj bi Bog to daritev s tisto ljubeznijo iz naših rok sprejel, kakor je sprejel daritev Abeljna, Abrahama in Melkizedeka, ktere so bile predpodobe sv. maše. Potem globoko priklonjen prosi, da bi Bog te dari po svojem angelju pred svoje veličastvo prinesti pustil.

5. Živo verujoč, da je Jezus na altarji resnično pričujoč, in da naše prošnje gotovo usliši, se spominja mašnik vernih duš v vicah, posebno tistih, za ktere je moliti dolžan. Pri tej molitvi se spominja lastne pregrešnosti, zato se pri besedah: „tudi nam grešnikom" skesano na persi udari ter prosi, da bi nas Bog, ne zavoljo lastnega zasluženja, ampak iz same milosti med zveličane sprejel.

Potem mašnik kelih odkrije, se pripogne in s sveto hostijo naredi trikrat križ med kelihom rekoč:

Digitized by Google

„Po njem, ž njim in v njem je tebi, Bogu Očetu vsegamogočnemu, v edinosti sv. Duha vsa čast in slava od vekomaj do vekomaj. Amen“. — Te besede nam kažejo, da zamore samo Jezus Kristus Bogu dati tisto čast in slavo, ki so mu jo vse stvari v nebesih in na zemlji dolžne. Pri zadnjih besedah mašnik sv. hostijo in kelih nekoliko povzdigne, kar pomenja, da je bil tudi Jezus na križ povzdignjen v božje poveličanje.

4. del svete maše.

Sveto obhajilo.

1. Mašnik se začne pripravljati za sv. obhajilo in moli: „Oče naš“. Po besedah: „in reši nas od hudega“ prosi mašnik v imenu vsih svetnikov rešenja vsih nadlog, preteklih, sedanjih in prihodnjih. Med to molitevjo vzame pateno v desno roko, se ž njo prekriža, jo iz spoštovanja poljubi ter sv. hostijo na njo položi. Potem vzame sv. hostijo, jo nad kelihom v tri dele razdeli, z manjim delom naredi trikrat križ nad kelihom rekoč: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“. Zdaj spusti košček sv. hostije v kelih, da se s presv. rešnjo Kervjo zmeša in med tem moli: „Ta zmes in posvečba telesa in kervi Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi nam, ki jo prejmemo, v večno življenje. Amen“.

Prelomljenje sv. hostije nas spominja: 1. zadnje večerje, pri kteri je tudi Jezus kruh razlomil, in 2. ločenja Jezusove duše od telesa pri njegovi smerti. — Zmešanje Jezusovega telesa z njegovo kervjo pomeni združenje duše Jezusove s telesom in njegovo sklenitev s človekom pri sv. obhajilu.

2. Večja dela sv. hostije položi na pateno in se trikrat na persi udari rekoč: „Jagnje Božje, ki grehe sveta odjemlješ; usmili se nas!“ tretjikrat pa pristavi: „daj nam mir!“ — Potem

Digitized by Google

mašnik še tri molitve pred sv. obhajilom moli, vzame sv. hostijo v levo roko in se z desno trikrat na persi terka rekoč: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ali reci le z besedo in ozdravljena bo moja duša“. Strežnik trikrat požvenklja; potem zavžije telo in kri Jezusa Kristusa. Na to pokrije kelih, gre na levo stran in moli kratko obhajilno molitev.

3. Mašnik gre zdaj v sredo altarja, ga poljubi, se oberne k vernim rekoč: „Gospod z vami“, gre zopet na levo stran in moli poobhajilne molitve, s kterimi se zahvaljuje za sad sv. maše, ter prosi, da bi vedno v nas ostal. Ko se na sredo altarja poverne, ga poljubi, se proti ljudstvu oberne in reče: „Gospod z vami“ in potem „Ite missa est:“ „Idite v miru, sv. maša je minula“. Potem ljudstvo blagoslovi v imenu trojedinega Boga. Zdaj se bere navadno evangeli sv. Janeza: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda i. t. d. Ko reče: „Beseda je meso postala“ se pripogne s kolenom iz spoštovanja do skrivnosti včlovečenja Sina Božjega. — Kakor je mašnik k altarju šel, tako gre tudi sedaj od altarja in sv. maša je sklenjena.

II. Od sv. zakramentov.

1. Sveti kerst.

a) Pred cerkvenimi durmi upraša mašnik botra, kako naj bo otroku ime in kaj da želi od cerkve božje; boter odgovori: „Vero“. Dalje mašnik vpraša: „Kaj ti dá vera?“ Boter odgovori: „Večno življenje“. Potem mašnik reče: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi; ljubi Gospoda, svojega Boga i. t. d.“ S temi besedami mašnik naznanja, da vera brez spol-

Digitized by Google

novanja zapoved, brez dobrih del še ni zadosti za večno življenje.

b) Mašnik otroku trikrat v obraz dihne. Kakor je Bog pervemu človeku življenje vdihnil in Kristus aposteljnom sv. Duha, ravno tako se pri sv. kerstu vdihne človeku čeznaturno življenje, to je posvečujoča gnada božja.

c) Mašnik otroku čelo in persi z znamnjem sv. križa zaznamnja. Znamnje sv. križa na čelu opominja, da mora nauke križanega Jezusa verovati in če je treba, tudi očitno spoznavati; na persih pa, da mora po njih tudi živeti.

d) Mašnik položi roko na otrokovo glavo, in med tem božje pomoči prosi. Polaganje rok pomenja, da bo otrok v posebnem božjem varstvu, s kterim mu bo mogoče, po božjih naukih živeti.

e) Mašnik otroku nekoliko blagoslovljene soli v usta dene. Sol je znamnje modrosti; kakor sol dela jedila okusne ter varuje gnjilobe, ravno tako modrost, to je vera in življenje po veri, dušo stori Bogu prijetno in jo greha varuje.

f) Mašnik s slovesnimi molitvami in večkratnimi znamnji sv. križa opravlja zarotovanje, s katerimi v cerkvenim imenu naznanja hudiču, naj zapusti otroka.

g) Mašnik položi na otroka konec štole in na štolo svojo desno roko, v znamnje božjega varstva in pravi: „J. pojdi v cerkev božjo, da boš večnega življenja deležen. Amen“. — Ko pridejo k kerstnemu kamnu, molijo mašnik in botri apostolsko vero in očenaš, ki sta poglavitni del keršanske vere in keršanskega upanja.

h) Mašnik otroku ušesi in nosnici s slino pomaže, rekoč: „efeta“, t. j. „odpri se“. To spominja na čudež, s kterim je bil gluhomutec ozdravljen, in naznanja, da naj kristjan rad posluša božjo besedo ter si prizadeva s pobožnim življenjem „lepa dišava biti pred Bogom“. (2. Kor. 2. 15.)

Digitized by Google

i) Mašnik vpraša: „Ali se odpoveš hudiču? — in vsemu njegovemu djanju? — in vsemu njegovemu napuhu?“ Boter odgovori na vsako vprašanje: „se odpovem“. Potem mašnik otroku persi in medplečje s sv. kerstnim oljem mazili. V starih časih so se bojevalci z oljem mazali, da so bili krepkejši in gibčnejši; maziljenje pri sv. krstu pomeni duhovno moč, zoperstati vsem skušnjavam in spolnovati božje zapovedi.

Zdaj mašnik višnjevo spokorno štolo z belo veselo spremeni; še enkrat vpraša otroka: „Ali veruješ v Boga Očeta vsegamogočnega, stvarnika nebes in zemlje“? Ali veruješ v Jezusa Kristusa . . . ?“ „Ali veruješ v sv. Duha, sveto katolško cerkev . . . ?“ Boter na to trojno vprašanje odgovarja: „Verujem“. Potem še vpraša: „J., ali hočeš keršen biti“? Boter odgovori: „Hočem“.

k) Mašnik otroka na glavi trikrat v podobi križa z vodo polije rekoč: „J., jest te kerstim v imenu Očeta † in Sina † in svetega † Duha“. Med kerševanjem boter otroka na rokah derži, botra pa desnico nanj položi.

l) Mašnik otroku glavo na temenu med molitvijo s sv. krizmo mazili s prošnjo, naj bi Bog maziljenca to je kristjana v veri poterdil, položi na njega belo obleko v znamnje prejete čistosti in nedolžnosti, ktero naj do konca ohrani neomadeževano, mu podá gorečo svečo v roke v spomin, da naj hodi v luči sv. vere in se terdno derži Jezusovih naukov ter po njih ravná svoje življenje.

2. Sveta birma.

1. Sv. birma je v to postavljena, da bi nas v veri poterdila, ker birmati se pravi poterditi. Birmanci se napovedani dan snidejo s svojimi botri v cerkvi in se tako v versto vstopijo, da je za vsakim

Digitized by Google

njegov boter. Škof stopijo pred altar ter pričnó moliti nad birmanci, kteri med molitvijo kleče; potem se k birmancem obernejo in s sklenjenima rokama v začetku molitve prosijo, da bi sv. Duh nad nje prišel ter jih greha varoval; potem roke nad njimi razprostrejo in s povzdignjenim glasom molijo, da bi sv. Duh svoje sedmere darove nad birmance razlil; to molitev imenujemo p e r v i b l a g o s l o v.

2. Potem gredo k vsakemu posebej, roko na njega položé, mu imé dajo in vsacega s sv. krizmo na čelu mazilijo, rekoč: „J., zaznamnjam te z znamnjem križa, in te poterdim z mazilom zveličanja v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen“. Poklada rok pomeni posebno božje varstvo. M a z i l j e n j e s sv. krizmo, ktera obstoji iz olja in iz balzama, pomenja, da je birmanec sedaj v veri poterjen, da se bo zamogel zoper dušne sovražnike vojskovati. O l j e pomeni vso srečo in gnado, b a l z a m opominja, naj bi tudi birmanec razširjal lepo dišavo keršanskih čednost. Maziljenje se godi v podobi k r i ž a na čelu v znamnje, da se birmanec nikdar ne sme sramovati sv. križa, ampak, da je dolžan očitno spoznavati vero v križanega Jezusa.

3. Med maziljenjem boter desno roko na birmančevo ramo položi, s čemur pokaže, da hoče vedni pomočnik in varh biti mlademu bojevalcu Kristusovemu. Po maziljenji duhovnik čelo s pavolo zbriše, boter pa mu ga z vezilom zaveže, kterega drugi duhovnik odveže in čelo še enkrat zbriše.

4. Potem škof birmanca nekoliko na lice vdarijo, rekoč: „Mir bodi s teboj!“ To birmanca opominja, da mora po Jezusovi veri stanovitno živeti in jo serčno do smerti pričati, ko bi mogel še toliko zavoljo nje terpeti. Poslednjič škof vse birmance blagoslové, kteri še le potem smejo oditi.

Digitized by Google

3. Presveto rešnje Teló.

a) Pri sv. Obhajilu prejmejo verni Jezusa Kristusa samega pod podobo kruha. — Po dobro opravljeni spovedi pristopi kristjan k mizi Gospodovi. Strežaj moli očitno spoved v imenu vernih, kteri med tem popolnama kes nad svojimi grehi obudé.

b) Mašnik sv. rešnje Telo v ciboriju iz tabernakeljna vzame, ga na altar postavi in k vernim obernjen moli: „Naj se vas usmili vsegamogočni Bog, naj vam odpusti vaše grehe ter naj vas pelje v večno življenje". — „Prizanesenje, odvezo in odpušenje vaših grehov naj vam dodeli vsegamogočni in usmiljeni Gospod".

c) Mašnik eno sv. hostijo iz keliha vzame, jo vernim pokaže rekoč: „Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta"; potem trikrat zapored reče: „Gospod, nisem vreden, i. t. d."; pri teh besedah se verni trikrat skesano na persi udarijo.

d) Mašnik gre k vsacemu posebej, ga obhaja, rekoč: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa ohrani tvojo dušo v večno življenje. Amen". Po sv. obhajilu se da blagoslov s presv. rešnjim Telesom ali pa z roko.

4. Sveta pokora.

Po sv. kerstu storjeni grehi se nam pri sv. pokori odpustijo, če se jih skesano in do čistega spovemo. Spovednica je sodni stol, na kterem mašnik na božjem mestu sodi; štola je znamnje mašnikove oblasti, nje vijoličasta barva pomeni pokoro; grešnik je ves ponižen, zato klečí. Mašnik je sodnik, ki odloči, je li grešnik odveze vreden ali ne. Če ga vrednega spozna, povzdigne roko, moli, naredi sv. križ in reče: „Odvežem te tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen". O velikonočnem času dá mašnik spovedancu listek, s kterim se potem skaže, da je res spoved opravil.

Digitized by Google

5. Sveto poslednje olje.

Olje, ki se pri tem zakramentu rabi, škof veliki četertek posvečujejo; ono prav lepo naznanja gnado tega svetega zakramenta. Olje telesne rane hladí in bolečine polajšuje, gnada poslednjega olja pa dušne rane, žalosti in bolečine zmanjšuje; — olje trudne telesne ude krepčá, ravno tako poslednje olje daje moči v smertnem boji in v skušnjavah ob smertni uri; — olje marsiktero bolezen ozdravi, tudi pri poslednjem olji bolnik dušno, in ako je v njegovo zveličanje, tudi telesno zdravje zadobi.

Za poslednje olje naj se v izbi, kjer bolnik leži, pripravi:

a) naj se miza s čisto spranim pertom pogerne;

b) na mizo naj se postavi križ, njemu na vsako stran prižgana sveča;

c) na levo stran mize naj se dene posoda z blagoslovljeno vodo in kropilnico (vejico), s ktero mašnik bolnika in po izbi poškropi, na desno stran mize pa na krožniku sedem kosmičev pavole ali prediva, s kterim se maziljeni kraji bolnika brišejo, nekoliko solí na kruhu in kozarec vode, s čimur si mašnik po maziljenji perste umiva, in pertič, s kterim si roke obriše;

d) pred mizo se postavi nizka klopica ali stolček, kamor mašnik poklekuje. — Sol, kruh, voda, pavola ali predivo se v ogenj veržejo in sežgó.

Kadar bolnika tudi obhajajo, naj se še na mizo dene en kozarec vode, v kteri si mašnik persta po sv. obhajilu umije; ta voda se dá ali bolniku izpiti, ali pa se v ogenj verže.

1. Ko se je bolnik spovedal in sv. popotnico prejel, moli mašnik psalm „iz globočine“ in prelepe, v ta namen odločene litanije in nektere druge lepe molitve, v kterih prosi Boga za bolnika moči in poterpežljivosti in telesno zdravje, če je bolniku v zve-

Digitized by Google

ličanje; mašnik k bolniku stopi, mu desno roko nad glavo položi in nad njim moli, kar naznanja, da se mu ni bati, ker je pod varstvom božjim, kteremu naj se popolnama izroči.

2. Potem mašnik desni palec v sveto olje pomoči ter ž njim v podobi sv. križa bolniku oči, ušesi, nosnici, ustnici, roki in nogi mazili, rekoč: „Po tem maziljenji in po presvetem svojem usmiljenji ti Bog odpusti, karkoli si grešil s pogledom, (poslušanjem, duhanjem, govorjenjem, tipanjem, hojo)".

Bolnika mazili na telesnih počutkih, ker so ravno počutki veliko grehov krivi; mazili jih v podobi sv. križa, ker vse milosti izhajajo od presv. daritve na križi.

3. Po maziljenji mašnik moli tri molitve, s križem bolnika blagoslavlja z milo prošnjo, da bi ga Jezus branil, varoval in krepčal. Iz tega naj bi bolnik spoznal, da se ima le križanemu Jezusu zahvaliti za odpušenje grehov in za vse prejete milosti. Poslednjič mu desno roko na glavo položi, moli, da bi ga presv. Trojica ozdravila in mu poda križ poljubiti z opominom, naj zaupa na Jezusa in naj se vda v njegovo sveto voljo.

4. Po poslednjem olji se bolniku navadno še deli papežev blagoslov. Škofje imajo namreč oblast od papeža, bolnikom papežev blagoslov s popolnama odpustki za smertno uro po pooblastenih mašnikih deliti; ta odpustek bolniku še le o smertni uri dojde in ga ni treba ponavljati, če je tudi bolezen dolga.

6. Sveto mašnikovo posvečevanje.

Jezus je postavil svojo cerkev za vse kraje in vse čase in je dal svojim aposteljnom ravno tisto oblast, ktero je sam imel: „Kakor je oče mene poslal, tako tudi jest vas pošljem". Ker so bili pa aposteljni

Digitized by Google

umerjoči in tudi niso zamogli povsod biti, so si iz med vernih pripravne može za svoje naslednike izvolili in jim svojo oblast vso ali deloma izročili. Tako je nastal v cerkvi posebni stan, kteri se je popolnama božji službi posvetil in kterega imenujemo duhovski stan (duhovščino). Vidno znamnje pri sprejetji duhovske oblasti in tiste milosti, ki so na to znamnje navezane, imenujemo zakrament sv. mašnikovega posvečevanja. Poglavitno zunanje znamnje je pokladanje škofovih rok.

Sv. cerkev je že od nekdaj imela več redov ali stopinj v cerkveni službi. Sv. Peter je bil poglavar sv. cerkve in rimski papež je njegov naslednik; apostelnji imajo škofe naslednike in učenci mašnike; tudi dijakone so si apostelnji izvolili in pozneje je sv. cerkev še več redov vpeljala. Vsih redov štejemo sedem; delimo jih v štiri nižje in tri višje.

Niži redovi, kterih dela dandanes nekoliko cerkovniki opravljajo, so: 1. red vratarstva; 2. red bralstva; 3. red zarotištva; 4. red strežništva.

Višji redovi, s kterimi se prevzame dolžnost v duhovskem stanu vse žive dni ostati, so: 1. subdijakonat (mali levit), kteri še ni zakrament; 2. dijakonat (veliki levit), in 3. presbiterat (mašnik), v kterim se posvečencu še le deli mašnikova oblast, sv. mašo opravljati in grehe odpušati s posebno milostjo dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati.

Škofovo posvečevanje le razširi in dopolni oblast mašnikovega posvečevanja.

7. Sveti zakon.

1. Ženin in nevesta morata pri lastnem župniku svoj zakon napovedati, in ta mora naj prej preiskovati, ali ni med njima nobenega zaderžka; tudi se mora prepričati, ali sta v keršanskem nauku zadosti podučena in jih mora v dolžnostih zakonskega

Digitized by Google

stanu podučiti. Napovedani zakon se mora tri nedelje ali praznike pri očitni službi božji oklicati. Iz tehtnih vzrokov škof zamorejo privoliti, da se opusti drugi in tretji oklic. Namen oklicov je, da bi se tako zakonskim zaderžkom na sled prišlo.

2. Ženin in nevesta naj pred sv. zakonom vredno prejmeta sv. pokoro in presv. rešnje Telo.

3. Napovedani dan ženin in nevesta v cerkev prideta in dve priči ž njima; stopita pred altar *in* sicer tako, da ženin ob nevestni desnici stoji, in priči za njima.

4. Mašnik ženina in nevesto nagovori, jima pomen sv. zakona in njune zakonske dolžnosti razklada.

5. Po nagovoru vpraša ženina: „ali je njegova resnična volja, pričujočo nevesto J. . . v zakon vzeti? Ženin mora razločno odgovoriti: „ja“; — potem mašnik nevesto praša: „ali je njena resnična volja, pričujočega ženina J. . . v zakon vzeti“? Tudi nevesta mora glasno odgovoriti: „ja“.

6. Ženin in nevesta mašniku zakonska perstana podasta, ki sta lepo znamenje nespremenljive zvestobe do smerti; perstana se na altar položita.

7. Ženin in nevesta si podasta desni roki: sklenitev rok pomeni, da si pred Bogom in keršansko družbo svetó potrdita, eden druzega ne zapustiti, akoravno jima Bog nadlog pošlje, temuč vedno ljubeznjivo in eden drugemu pomagaje tako dolgo skupaj ostati, da ji bo smert ločila.

8. Mašnik sklenjeni roki s štolo obvije, na njo desno roko položi in pravi: „Jest vaji zvežem v zakon v imenu Očeta † in Sina in sv. Duha. Amen“, — ter ji z blagoslovljeno vodo pokropí.

9. Poslednjič mašnik zakonska perstana, na altar položena, z lepo molitvijo blagoslovi, ter jima ju poda rekoč: „vzemita perstan kteri naj vaji vedno opominja, da med saboj zakonsko zvestobo, ki jo sedaj eden druzemu obljubita, do smerti na tanko deržita.

Digitized by Google

V imenu Očeta † in Sina in sv. Duha. Amen". Med temi besedami mož ženi in žena možu blagoslovljen perstan na perstanec leve roke natakne.

10. Zdaj mašnik za nova zakonska še nekoliko moli in potem vsacega posebej z blagoslovljeno vodo poškropi, kar pomeni, da jima božji blagoslov v vsi obilnosti želi.

Sv. cerkev želi, da bi se sv. zakon le med sv. mašo sklepal in je v ta namen posebno mašo sostavila; tudi želi, da bi ženin in nevesta med sv. mašo sv. obhajilo prejela.

Zakonski ljudje, ki so 25 ali celo 50 let v zakonu preživeli, v 25. in v 50. letu slovesno obhajajo dan svoje poroke, se zahvalijo Bogu za vse prejete dobrote in ga še za prihodnje dni prosijo njegovega posebnega varstva. Slovesni pobožni spomin poročnega dneva po 25. letih sreberno, po 50. letih zlato poroko imenujemo.

III. Od posvečevanj in blagoslovov.

Posvečevanje je vsako cerkveno opravilo, s kterim sv. cerkev kakšno osebo (mnihe, nune) ali reč v božjo službo odloči. Posvečevanja, pri kterih se rabi sv. krizma, opravljajo le škofje; sicer posvečujejo tudi drugi mašniki.

Posvečevanja, ktera opravljajo škofje in pri kterih se rabi sv. krizma, so: Posvečevanje cerkev, altarjev, kelihov, paten in zvonov.

Posvečevanja, ktera opravljajo mašniki ali s škofovim pooblaščenjem ali z mašnikovo oblastjo, se imenujejo blagoslavljanja, kakoršne so: Blagoslavljanje cerkve, pokopališča, cerkvenega orodja in oblačil, podob, vode, sveč, pepela, oljk, jedil, i. t. d. Pri

Digitized by Google

posvečevanji se rabijo različne molitve in se dotične reči poškropé z blagoslovljeno vodo.

Bogu posvečene reči se smejo le Bogu v čast in iz svetega namena rabiti; nikoli se toraj ne sme ž njimi nespodobno ravnati; one se ne smejo nikdar v posvetne ali celo v pregrešne namene obračati, in kadar niso za rabo, se sežgó. Pa tudi rečém, ki so ljudem v prid blagoslovljene, gre veča čast in više spoštovanje, kakor neblagoslovljenim.

Blagoslovi so prošnje, naj bi Bog tistim, kterim se blagoslov podeli, skazal milost in usmiljenje.

Imamo necerkvene in cerkvene blagoslove.

Necerkvene blagoslove delé, p. starši svojim otrokom pred pervim sv. obhajilo, na smertni postelji, pred sv. zakonom ali pri kaki drugi priliki.

Cerkvene blagoslove delé mašniki, in k tem prištevamo:

1. blagoslov novomašnika, kterega ljudje zato visoko cenijo, ker po pravici menijo, da bo Bog pervo prošnjo novomašnikovo posebno rad uslišal;

2. blagoslov mašnikov konec sv. maše, pridige, in pri druzih cerkvenih opravilih; navadno se glasi: „Blagoslovi vas vsegamogočni in milostljivi Gospod, Oče, Sin in sv. Duh“;

3. blagoslov s presv. rešnjim Telesom v monštranci ali v ciboriji; mašnik nič ne govori, ker tukaj blagoslovi Jezus sam;

4. blagoslov, kteri se podeli materam, ktere pridejo z otrokom v cerkev Bogu se zahvaliti, kar nas spominja, da je tudi Marija Jezusa v tempelj nesla, ko je bil 40 dni star, in da se je tam Bogu za prejeto milost zahvalila;

5. blagoslov nad merličem pred hišo, v cerkvi in na pokopališu.

Digitized by Google

IV. Od molitev.

Med cerkvene djanja prištevamo tudi razne molitve. Molitev je povzdigovanje duha k Bogu. Cerkvene molitve se molijo (izrekajo) ali pa pojejo.

Cerkvene molitve imajo te-le posebnosti: 1. zložene so v množini, ker se opravljajo za vse in v imenu vsega ljudstva; 2. so kratke in jedernate in so večidel obernjene do nebeškega Očeta; 3. sklepajo se navadno z besedami: „Po Jezusu Kristusu tvojem Sinu, Gospodu našem, kteri s teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duha, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen".

Šege pri cerkvenih in pri molitvah sploh so:

1. Molimo razoglavi v znamnje spoštovanja in ponižnosti. Ženske so pa pri molitvi in v cerkvi pokrite v znamnje, da so pod moževo oblastjo.

2. Pri molitvi roke na persih sklepamo, v znamnje svoje revšine, v kteri se k Bogu obračamo.

3. Pri nekterih molitvah klečimo, v znamnje visocega spoštovanja do Boga, in v znamnje svoje ponižnosti in grešne zavesti. — Poklekujemo pa le z desnim kolenom ali z obema. — Na eno koleno pokleknemo, kadar v cerkev stopimo ali memo altarja gremo, v kterem je presv. rešnje Telo shranjeno, ali preden cerkev zapustimo. — Na obe koleni pokleknemo pred sv. rešnjim Telesom, kadar je izpostavljeno ali se bolnikom nese, ali kadar klečimo pri sv. maši in pri molitvi. — Na enem kolenu klečati in na drugo se opirati, je nespodobno.

4. Pri molitvi marsikdaj na persi terkamo, zlasti pri povzdigovanji, pri sv. obhajilu, pri blagoslovu s presv. rešnjim Telesom; s terkanjem na persi naznanjamo, da se vsih grehov kesamo ter spoznamo, da smo pred Bogom kazni vredni.

Digitized by Google

5. Molitev začnemo in končamo z znamnjem sv. križa; navadno se prekrižamo na čelu, na ustnicah in na persih, v znamnje našega terdnega sklepa, da hočemo misliti, govoriti in želeti, kar je trojedinemu Bogu dopadljivo.

Pobožni kristjani se tudi sicer pogosto prekrižujejo, ker je znamnje sv. križa močno sredstvo zoper skušnjave, in poseben pripomoček od trojedinega Boga sprositi nebeškega blagoslova; prekrižujejo se: *a*) pred jedjo in po jedi, da bi jim k dobremu teknilo; — *b*) pred vsemi svojimi opravili, naj bi jih Bog blagoslovil, da bi jim srečno spod rok šla in bila v zasluženje; — *c*) preden gredo spat, da bi bili vsega zlega obvarovani po noči, in ko se zbudé, da novi dan Bogu posveté; — *d*) v nevarnostih in skušnjavah, da bi jim Bog pomagal.

Iz svetih namenov prekrižujejo pobožne matere svoje otročiče, ko jih spat devajo, pobožni starši svoje otroke preden jih pošljejo k sv. zakramentom, v šolo, i. t. d.; pobožni gospodarji in gospodinje hleb kruha, preden ga načnejo, i. t. d.

Naj imenitniši molitve so: 1. Oče naš; 2. Češena si Marija; 3. Angelj Gospodov; 4. Rožni venec; 5. Litanije.

Tudi petje je molitev. Pesmi, ki jih pri službi božji pojemo, so ali iz sv. pisma vzete, kakor so psalmi, žalostne pesmi Jeremija preroka, zahvalna pesem Caharijeva (Benedictus) in Marijina pri Elizabeti (Magnifikat); ali pa so jih zložili navdušeni možje in jih je cerkev sprejela in poterdila. Petje pri službi božji je mnogokrat sklenjeno ali spremljano z godbo, posebno z orgljami.

Med posebne cerkvene pobožnosti štejemo:

1. Razkladanje keršanskega nauka in litanije z blagoslovom ob nedeljah popoldan.

Digitized by Google

2. Pobožnost križevega pota. Križev pot imenujemo tisto pot, po kteri je Jezus Kristus križ nesel od Pilatove hiše na goro Kalvarijo. Na mestih, kjer se je kaj pomenljivega zgodilo, so kristjani primerna znamnja postavili, ktera so postaje ali štacijone imenovali, ker so romarji pri njih postajali in Kristusovo terpljenje premišljevali. Tacih postaj je 14. Ker je le malo kristjanom mogoče romati k svetim krajem v Jeruzalem, narede take postaje s podobami po cerkvah in holmcih in če so blagoslovljene, zamorejo obiskovalci zadobiti ravno tiste odpustke, kakor romarji v Jeruzalemu.

3. Pustna pobožnost. Po mnozih krajih se presv. rešnje Telo izpostavlja ob treh zadnjih pustnih dneh: V nedeljo, pondelek, torek pred pepelnico, iz blazega namena, da bi pobožni kristjani zadostili številnim grehom, s kterimi svet ravno te dni Boga žali.

4. Pobožnosti ob kvaternih tednih. Kvaterni tedni so postni in spokorni dnevi, ki jih cerkev zapoveduje vsako četert leta; in sicer so: sreda, petek in sabota po tretji adventni nedelji (po zimi), po pervo-postni nedelji (spomladi), po binkoštni nedelji (po letu), in teden, v kterem je perva sreda po spominu povišanja sv. križa (14. kimovca, jeseni).

Kvaterne čase je cerkev zapovedala iz dvojnega namena: 1. Da Bogu dolžno hvalo dajemo za dobrote, ki smo jih tisto četert leta prejeli, da novih dobrot prosimo ter pokoro delamo za svoje grehe; 2. da Boga prosimo dobrih duhovnov, ki jih je cerkev po stari navadi o teh časih posvečevala. Po mestih se ob kvaternih dneh presv. rešnje Telo izpostavlja.

5. Bratovšine. Ako se več ljudi obojega spola iz svetega namena združi, da bi se prizadevali za posebne čednosti in dobra dela, h kterim kristjani sploh nismo zavezani, tako zvezo bratovšino imenujemo.

Digitized by Google

Od bratovšin je pomniti, da nikogar pod grehom ne vežejo, spolnovati dolžnosti; brez greha je, kdor se bratovšini odpové, ali kdor bratovskih postav ne spolnuje, toda tudi brez njihovega duhovnega dobička.

Korist bratovšin se spozna iz njih namena, kteri je:

1. povikšanje časti božje;
2. posebno pobožnost buditi v svojih udih;
3. razširjanje sv. vere podpirati;
4. posebna dela ljubezni do bližnjega, kakor bolnikom streči, za duše v vicah moliti.

Navadne bratovšine so: Bratovšina Jezusovega, Marijinega sercá, presv. rešnjega Telesa, živega rožnega venca, sv. Cirila in Metoda i. t. d.

V. Procesije in božja pota.

Procesije so očitni in skupni obhodi duhovstva in vernega ljudstva med molitvami in petjem. One so: 1. Očitno spoznanje katoliške vere; 2. slovesno poveličanje božje; 3. lepa podoba našega popotovanja v nebeško domačijo.

Procesije so prosivne ali pokorivne; pri tih se križ naprej nese v znamnje, da nam je Jezus edino pravi vodnik našega popotvanja na svetu, in v znamnje, da le v imenu križanega Jezusa upamo uslišani biti.

Pri poveličavnih procesijah se naprej nosijo bandera (zastave), v znamnje, da za njimi gre bojevavna cerkev, to je kristjani, ki se še vojskujejo za svoje zveličanje; — bandera so pa tudi znamnja veselja, da je tako dolgo preganjana keršanska vera zmagala vse svoje sovražnike.

Digitized by Google

Ako kdo iz dobrega in pobožnega namena potuje obiskat kak svet kraj, ali svetinje, ali svete podobe, pravimo, da na božjo pot gre ali da roma.

Božja pota so vernim koristna in Bogu dopadljiva, ker

1. pobožnost izrazujejo, budé, podpirajo, zvikšujejo. Romarje vnema že kraj, kjer je Bog svojo moč posebno pokazal, kakor tudi mnogi zgledi goreče pobožnosti, ki se nad kristjani bližnjih in daljnih krajev vidijo.

2. Božja pota spokornega duha in vredno prejemo sv. zakramentov podpirajo, ker so s težavami sklenjena in ker je človek od domačih opravil in skerbi ločen, toraj bolj zbran in pripraven za svete zakramente.

3. Na božjih potih Bog obilniši milosti delí, kar mnoge skušnje pričajo.

Digitized by Google

Obseg.

	Stran
Vpeljava	3
I. poglavje:	
Od cerkv. prostorov	4
Deli cerkve	4
II. poglavje:	
Od cerkv. orodij	8
I. oddelek:	
Od cerkv. obleke	8
Imena in pomen cerkvene obleke	8
Škofovska cerkv. obleka	10
Barva cerkv. obleke	10
II. oddelek:	
Od cerkv. posod	11
III. poglavje:	
Od cerkv. časov	12
Nedelja	13
I. oddelek:	
Božična doba	14
Advent	14
Božič	15
Razglašenje Gospodovo	16
Svečnica	17
II. oddelek:	
Velikonočna doba:	
Post	18
Sv. veliki teden	19
Cvetna nedelja	19
Velika sreda	20
Veliki četertek	20
Veliki petek	22
Velika sabota	23
Velika noč	25
Bela nedelja	25
Prošnji dnevi	25
Vnebohod Gospodov	26
III. oddelek:	
Binkoštna doba:	
Binkoštni praznik	26
Presveta Trojica	27
Presveto rešnje Telo	27
Nedelje po binkoštih	28
Manji prazniki Gospodovi	28
IV. oddelek:	
Prazniki Matere božje in angeljev	28
V. oddelek:	
Prazniki svetnikov božjih	30
Vsih vernih duš dan	32
IV. poglavje:	
Od cerkv. djanj	32
I. Od sv. maše	33
1. del sv. maše	33
2. del sv. maše	36
3. del sv. maše	37
4. del sv. maše	39
II. Od sv. zakramentov:	
1. Sv. kerst	40
2. Sv. birma	42
3. Presv. rešnje Telo	44
4. Sv. pokora	44
5. Sv. poslednje olje	45
6. Sv. mašnikovo posvečevanje	46
7. Sv. zakon	47
III. Od posvečevanj in blagoslovov	49
IV. Od molitve	51
V. Procesije in božja pota	54

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google